

POJAM KLAPA

Kada se čuje riječ klapa, današnji prosječni stanovnik Hrvatske prvenstveno će pomisliti na skupinu dalmatinskih pjevača koji pjevaju specifičan repertoar, s pratnjom glazbala ili bez nje.

Tijekom vremena brojni su jezikoslovci i etnomuzikolozi pokušavali utvrditi korijene i podrijetlo riječi koja nije tako dugo u upotrebi na ovim područjima. Jezikoslovci poput Radovana Vidovića i Bratoljuba Klaića korijene riječi *klapa* (*capulata*) nalaze u sjevernotalijanskom tršćanskom šatrovačkom dijalektu, odakle je termin usvojen diljem jadranske obale negdje polovicom 19. st. Riječ označava *družbu*, *družinu*, *skupinu* ili *kliku*, izrazito čvrsto povezanu. Riječ *družina* najbliže bi označavala pojam *klapa*.

Veza s Trstom, važnom trgovačkom lukom zasigurno je mogla rezultirati širenjem pojma u krajeve s kojima se intenzivno trgovalo. Naši pomorci koji su u Trst donosili vino imali su prilike u tršćanskim oštarijama slušati raspjevane sjeverne susjede. Također, strepili su od napada družina ili pak uživali u sportskim nadmetanjima (*morra* – *šijavica*, *briskula* i *trešete* – kartaške igre). *Klapa* protiv *klape* preselila se s tršćanskih navoza, pijaca i molova i na jadransku obalu. Upravo je njezin društveni kontekst (u počecima isključivo kod muških družina) osnova, kako za zajedničko druženje kroz glazbu, tako i za bilo koji drugi oblik druženja (sport, ribolov, lov).

Klapa Omiš u crtežu sarajevskog slikara Maria Mikulića (1978)

Polovinom 19. stoljeća u Dalmaciji djeluju formalne i neformalne pjevačke družine koje preuzimaju termin *klapa*. Za razliku od svojih suvremenika u Primorju ili Istri koji su se zadržali na neformalnom obliku druženja, pjevačke skupine u Dalmaciji uspjele izgraditi *image* zasnovan na posebnom repertoaru i prepoznatljivoj izvedbi.

Iako je termin *klapa* i danas moguće čuti kao naziv za neformalnu (ili čak formalnu) družinu malonogometaša ili pjevača arhaičnih tradicijskih stilova u dalmatinskom zaleđu (*Kokanova klapa* – pjevači rere iz Dicma, *Jurina klapa* – pjevači gange iz Posušja), moramo se složiti da pojam *klapa* najčešće asocira upravo na organizirane pjevačke skupine sa specifičnom (*a capella*) repertoarom dalmatinskih napjeva.

Autori teksta: Joško Čaleta i Jurica Bošković